

ŤAŽBA BRIDLICE V MARIANKE

Najvýznamnejším miestom ťažby marianskej bridlice bola tzv. Šifrová jama. Nachádzala sa na SV okraji Marianky v lokalite Panský les. V jej bezprostrednej blízkosti bolo niekoľko objektov podniku, v ktorých sa bridlica priemyselne spracovávala na rôzne výrobky.

V roku 1859 tento podnik založil Paul Eugène Bontoux a mal 300 – 500 zamestnancov. Vyrábala sa tu bridlicová strešná krytina, bridlicové dosky na biliardové, ruletové a krajčírské stoly a iné. Najvýznamnejším výrobkom boli školské písacie bridlicové tabuľky. V sezóne sa ich tu vyrobilo až 8 000 kusov denne. Mali rôzne veľkosti s rámkami z dreva alebo kovu. Vydávali sa takmer do celého sveta. Na bridlicovú tabuľku sa písalo griflíkom z mäkkejšej bridlice. Bridlicové výrobky z Marianky získali na viacerých svetových výstavách medailové umiestnenia.

Výroba sa v podniku začala koncom 19. storočia utlmovať. Dôvodom bol rozvoj výroby pálenej škridle a papierových zošíťov a začiatok 1. svetovej vojny. V roku 1916 bola ťažba bridlice v Marianke ukončená. V súčasnosti sa na tomto mieste nachádza banský vozík, Kaplnka sv. Barbory a informačná tabuľa Slovenskej banskej cesty.

Názov: Miniexpozícia ťažby a spracovania bridlice v Marianke
Vydané pri príležitosti 15. výročia založenia Spolku Permon Marianka.
Zostavil: Roman Lehotský
Grafický dizajn: Adrian Ferda
Vydal: Spolok Permon Marianka – člen Združenia baníckych spolkov a cechov Slovenska a partner Geoparku Malé Karpaty, 2021

Spolok Permon Marianka, Družstevná 4, 900 33 Marianka
✉ spm@marianka.eu ☎ +421 903 956 447
🏠 www.marianka.eu 📘 www.facebook.com/bridlica

Vydané s finančnou podporou obce Marianka.

Navštevníčka Miniexpozície s bridlicovým srdiečkom (foto: I. Paška)

Banský vozík, kaplnka sv. Barbory a infotabuľa SBC (foto: I. Paška)

MINIEXPOZÍCIA ŤAŽBY A SPRACOVANIA BRIDLICE V MARIANKE

Najmenšia banská expozícia na Slovensku
v ústí Bridlicovej štôlne v Marianskom údolí.

MINIEKPOZÍCIA

Vybudovaním portálu v roku 2014, pred vstupnou pivnicou vedúcou do Bridlicovej štôlne v Marianskom údolí, bol vytvorený priestor, v ktorom sa nachádza Miniekpozícia ťažby a spracovania bridlice v Marianke – najmenšia banská expozícia na Slovensku.

Umiestnené sú v nej tabule s fotografiami a mapou zatopenej štôlne, exponáty z bridlice, obrázky z ťažby a spracovania bridlice v tzv. Šifrovej jame, dobové pohľadnice a iné. Expozícia je doplnená o zbierku hornín Malých Karpát a panel s ukážkou kladenia strešnej bridlicovej krytiny.

V Miniekpozícii môžete vidieť osekanie bridlice pokrývačským kladivom, strihanie bridlice, výrobu bridlicových srdiečok ručnými alebo pákovými nožnicami a príležitostne aj ukážku prehrávania šelakových platní, na storočnom kľukovom gramofóne, ktoré sa vyrábali z bridlicovej múčky. Návštevníci si môžu vyskúšať aj písanie griflíkom na školskú písaciu bridlicovú tabuľku.

Otváracie hodiny Miniekpozície sú uvedené na webovej a facebookovej stránke Spolku Permon Marianka. Väčšie ucelené skupiny si môžu návštevu dohodnúť vopred e-mailom alebo telefonicky.

Západná komora so základkou v Bridlicovej štôlni (foto: R. Lehotský)

BRIDLICOVÁ ŠTÔĽŇA

Bridlicová štôľňa je v súčasnosti jediným zachovaným podzemným banským dielom na bývalú ťažbu bridlice na Slovensku. Objavená bola náhodou v roku 2005 pri čistení pivnice za III. marianskou kaplnkou v Marianskom údolí v Marianke.

Banské dielo je tvorené horizontálnou chodbou – štôľňou s tromi ťažobnými komorami – západnou, severnou a východnou. Hlavná chodba má dĺžku 21 m. Štôľňa je trvalo zatopená a preto neprístupná.

V najväčšom priestore, v západnej komore, s rozmermi 6 x 8 m a výškou stropu do 4 m, sú v tvare širokého múrika precízne uložené menšie kusy vylámanej bridlice. Takéto odkladanie nevyužiteľnej bridlice je typické pre bridlicové bane a nazýva sa tzv. ťažbou na základku.

Pri prieskume Bridlicovej štôlne bol pod bridlicovou suťou objavený vrták, kladivo s časťou rúčky, tzv. pucka a dve banské motyky, tzv. grace.

Bridlicová štôľňa má približne 300 rokov. Predpokladáme, že išlo o príležitostnú ťažbu bridlice pre rekonštrukčné práce na kostole a kláštore.

Potápanie v zatopenej Bridlicovej štôlni (foto: M. Hlavčo)

Fotografovanie novomanželov v Miniekpozícii (foto: R. Hüttner)

